

¡To-ma-ca, to-ma-ca!

És una de les festes que ha pres major relleu i consistència els darrers anys. Prohibida algun temps pel franquisme, la festa de la Tomaca de Bunyol atrau ara centenars de visitants, guerrers de l'horticultura.

Mara Aloi

Cinquanta-cinc tones de tomata, de diversa qualitat i consistència, es llançaren dimecres passat 27 d'agost els vuit mil habitants de la població de Bunyol els uns contra els altres. No per res. Simplement perquè és la seua festa, una festa que atrau cada vegada més gent de fora del poble a la qual fa gràcia el bombardeig hortícola.

El ritual és senzill. A poc a poc, centenars de persones van concentrar-se en el carrer principal del poble a primera hora del matí. Vestits lleugers, molta roba curta, i pantalons d'esport. Més mil i una maneres més de preservar la permanent entre vol i vol de tomates assassines.

Alguns porten samarreta amb misatge: «Fiesta del tomate, Bunol». Bunyol entra dins els límits de la zona castellanoparlant del País Valencià, però, tot i això, és un exemple de bon *savoir-faire* amb el català. Decidiren fa anys que el seu poble s'anomenava també Bunyol i s'esforçaren sempre que calia organitzar cursos d'alfabetització i ensenyament. El resultat és que una part important dels veïns del poble, com a mínim, l'entenen i una altra part s'atreveix inclús a parlar-lo.

El primer vehicle a entrar al carrer

no era, però, el famós camió. Els famosos camions, que són tres, carregats amb tomata de l'Alcúdia. El primer anava amb vi i la seua missió, teòrica, reforçar les goles assedegades dels guerrers de Bunyol. Diuen que amb el vi donen *bollos*. Però només els pillen els més espavilats. Els de la quarta fila ja no arriben a penes ni al líquid. Tant se val. Els bars encara són oberts i en seguida comença la cerimònia de l'aigua. «Aigua, aigua» («Agua, agua») criden enfervorits, sota un sol que la fa de merèixer, xics i xiques. L'arruixada no tarda gens a arribar. Un camió bomba d'aigua, que mulla les samarretes i els cosos de tothom.

A les onze del matí, arriba el senyal definitiu. Una carcassa esclata en el cel, just en el moment en què tres camions carregats de tomata enfilen el carrer. Seran uns minuts asfixiants on no hi ha refugi que valga. Tomata cap ací, tomata cap allà i ja pots amagar-te on vulgues. Cinquanta cinc tones, ens diuen a l'ajuntament, llançades amb una punteria indigna que només la proximitat dels cossos converteix en efectiva. Amb una mà o amb les dues, amb els peus, llançant-se contra el suposat enemic, cridant com bojos, centenars o potser milers de persones no tenen una altra ocupació que om-

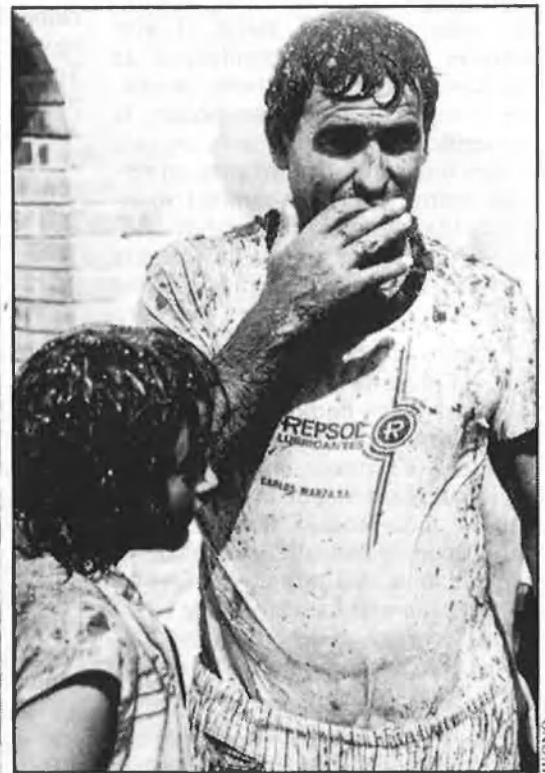
ENRIQUE ALGARA

plir el carrer d'un espès suc de tomata i de corfes on esvarar i baquejar sense solució.

Al final, quan tot acabe, uns aniran cap al riu a netejar-se i el faran baixar roig, i uns altres, principalment els veïns, es dedicaran a netejar el carrer. La bóta de l'aigua tornarà, però ara per regar les façanes de les cases i fer esvair les restes de la batalla. Amb una rapidesa insòlita tot va tornant a la normalitat. Tot. La gent ja parla en

IKONO

IKONO

Imatge de la guerra de Bunyol.

passat de la guerra de la tomata i planifica la de l'any següent. Clar que ja estaria bé que aquesta, la de Bunyol, fos la més cruenta de totes les guerres. Segur que Reagan i Gorbatxev en rebrien de valent. □

ENHQUETICARR